

11 Lakomá žena v pokladnici

[105r] Příběh o jednom zbožném člověku, který byl zvyklý dávat co největší příspěvky na dobročinnost. Konal mnohé dobro a skutky milosrdenství těm, kdo se zabývají Tórou, i všem lidem. Jeho žena však byla lakomá. Měl tři pokladnice: V jedné byly zlaté dináry, v druhé stříbrňáky, v poslední pak měďáky. Když k němu přišli učenci Tóry, dal jim zlaťáky. Sirotkům a vdovám dával stříbrňáky a těm, kdo nechodí studovat Tóru, dával měďáky. Jak dále podporoval obec? Každému člověku, který měl pět synů, dával zlaté dináry a měl ve zvyku tak činit každého dne.

Jednou když odešel na tržiště, přišli učenci Tóry, sirotkové a vdovy a nezastihli jej doma. Co učinila jeho žena? Vstoupila do místnosti, kde byly pokladnice, aby dala učencům Tóry zlaťáky, avšak našla tam jen škorpióny. Vstoupila do pokladnice, kde bylo stříbro, a našla tam mravence. Vstoupila do pokladnice s měďáky a našla tam blechy. Když to viděla, ostýchala se vrátit [k žebrákům] a zůstala v domě, zatímco oni stáli venku a čekali na pána domu, až se vrátí z tržiště. Nalezl je tedy, jak stojí venku. Řekl jim: „Vážení, co tady děláte? Proč jste nešli dovnitř?“ Řekli: „Není způsobné vstoupit, když je žena doma [bez manžela].“ Vešel tedy do domu a našel ženu, jak pláče. Řekla mu: „Dej mi rozvodový list.“ Řekl jí: „Proč tak mluvíš?“ Odpověděla mu: „Protože jsi mi neukázal svůj majetek.“ Řekl jí: „Což nemáš od všeho klíče?“ Řekla mu: „Dal jsi mi klíče od mravenců, blech a škorpiónů.“ Vešel tedy [do pokladnic] a nabral plnou hrst zlatých dinárů a dal je učencům Tóry, plnou hrst stříbrňáků a dal je sirotkům a vdovám a sirotkům, kteří nestudovali Tóru, dal měďáky. O tom řekl Šalomoun, mír s ním: *Nejez pokrm nepřejícího.*²⁵ Řekl Svätý, budiž požehnán: *Kdo hledí vlídným okem, bude požehnan, neboť dal ze svého chleba nuznému.*²⁶

²⁵ Př 23,6.

²⁶ Př 22,9.

12 Šalomoun je bystřejším soudcem než král David I

Příběh, který se stal za dnů krále Davida, když byl jeho syn Šalomoun ještě malý. Byl tam jeden stařec, který putoval pěšky během zimy. Všiml si hada, který byl kvůli zimě skoro mrtvý. Pomyslel si: [*Hospodin je ke všem dobrotivý,*] *nade vším, co učinil, se slitovává.*²⁷ Vzal hada a vložil si jej k pasu. Když se had zahřál, obtočil mu celé tělo a ještě víc jej stiskl. Stařec z toho stisknutí vykřikl a řekl hadovi: „Cože? Za to, že jsem ti zachránil život před zimou a učinil ti dobro, odplácíš mi zlem? Volám tě na soud!“ Had odpověděl: „Tak dobře! Kdo nás rozsoudí?“ Stařec řekl: „Tři, které potkáme jako první, budou našimi soudci.“ Had odpověděl: „Souhlasím.“

Stařec tedy kráčel před ním a narazil na býka. Stařec řekl: „Zastav se, rozsoudíš nás.“ Býk odpověděl: „Předneste tedy svou věc.“ Stařec řekl: „Zachránil jsem hada před smrtí a on mi zle odplatil.“ Had však opáčil: „Učinil jsem mu spravedlivě.“ Býk odpověděl: „Právo je na straně hada, neboť tak je přirozeností [105v] světa. Pohled, jak se mnou nakládá můj hospodář. Sám dobře jí a pije a mně dá trochu slámy. Když se jde spát, on spí na polštářích a poduškách, zatímco mě nechá na dvoře, padají na mě kroupy a sníh. Z toho vidíš, že takový je běh světa – dobro se odplácí zlem.“ Stařec odpověď velmi zarmoutila. Šel dále a úpěl od toho, jak jej had svíral, až narazil na osla. Stařec mu řekl: „Zastav se, rozsoudíš nás.“ A věc mu vyložil. Osel odpověděl úplně stejně jako býk.

Stařec předstoupil před krále Davida a stěžoval si i před ním na hada, který jej svíral o to více. Král odpověděl: „Nemohu ti pomoci.“ Stařec odcházel od krále s pláčem. Jak šel, všiml si Šalomouna, syna krále Davida, jak stojí nad studnou. A spadla mu tam pěkná hůlka. Studna byla velmi hluboká a voda tekla ze studny směrem, kde byla hůlka. Co učinil Šalomoun? Prikázal ucpat pramen, který ze studny vycházel, aby pak voda vystoupila výše a přinesla hůlku. Učinili tak a on si vzal hůlku zpět. Stařec tam

²⁷ Ž 145,9.

stál a viděl, co králův syn svým služebníkům přikázal. Pomyslel si: „V tom chlapci je skutečně výjimečná moudrost. Půjdu za ním, třeba mi od toho zloducha odpomůže.“ Šel k němu a řekl: „Synu, věděl bys, jak mohu dojít spravedlnosti?“ Řekl: „O co jde?“ A on mu vyložil vše, co mu had učinil. Šalomoun řekl: „Byl jsi u mého otce?“ Odpověděl mu: „Ano.“ – „A co ti řekl?“ Řekl mu: „Odpověděl mi, že mi nemůže pomoci.“ Řekl mu: „Pojď se mnou zpátky a předstup před něj.“ Stařec šel tedy s ním. Šalomoun řekl otci: „Proč jsi tomuto starci nezajistil spravedlnost?“ David řekl: „Protože to nedovedu rozsoudit.“ Syn řekl: „Pokud, můj otče a učitel, dovolíš, pokusím se mu najít spravedlivý rozsudek.“ Otec mu řekl: „Učiň tak a prokážeš, že jsi způsobilý vládnout.“ Šalomoun řekl hadovi: „Proč tomuto člověku odplácíš za dobro zlem?“ Had odpověděl: „Protože Hospodin mi přikázal, jak bylo řečeno: *Ty jemu rozdrtíš patu.*“²⁸ Šalomoun řekl: „Je-li tomu tak, chceš být rozsouzen podle zákona Tóry?“ Had odpověděl: „Ano.“ Řekl mu: „Pak ho nech být a postav se na vlastní nohy, neboť je řečeno: *Postaví se oba muži, [kteří mají spor, před Hospodina, před kněze a soudce, kteří tam v těch dnech budou.]*“²⁹ Had okamžitě starce nechal, slezl a postavil se před Šalomouna. Šalomoun řekl starci: „Vykonej nyní podle zákona Tóry a udeř jej holí, kterou máš v ruce,³⁰ do hlavy, aby byl naplněn verš *on tě udeří po hlavě.*“³¹ A udeřil jej do hlavy, takže zemřel. Tak Šalomoun starce svou moudrostí zachránil.

13 Král Šalomoun usvědčuje zloděje

Tento příběh se odehrál za dnů Šalomouna. Tři muži se ocitli na cestě v předvečer Šabatu a měli vykonat rituál posvěcení

²⁸ Gn 3,15.

²⁹ Dt 19,17.

³⁰ Podle Ex 7,17.

³¹ Gn 3,15.

svátku.³² Řekli si: „Pojďme a ukryjme společně své cennosti.“ Šli a cennosti ukryli.³³ Když nadešla půlnoc, vstal jeden z nich, vzal všechny cennosti a ukryl je na jiné místo. Když Šabat skončil, chtěli se vydat každý svou cestou. Šli na místo, kde ukryli cennosti, ale nenašli je. Obviňovali se navzájem: „Ty jsi to ukradl,“ a jiný zase říká, [106r] „Ukradl jsi to ty.“

Předstoupili před krále Šalomouna a věc mu přednesli. Řekl jim: „Musíte předstoupit před soud.“ Když je vyslechl, zasmušil se a řekl si: „Když je nyní nerozsoudím, bude se v Izraeli říkat, kam se poděla Šalomounova moudrost a pochopení.“ Co učinil? Přemýšlel ze všech sil, jakou jim má dát odpověď a jak věc na základě jejich slov uchopit. Řekl jim: „Nyní jděte, ale přijďte zpátky.“ Když přišli znovu, začal s nimi hovořit a pravil: „Slyšel jsem o vás, že jste obchodníci, moudří a poctiví. Zeptám se vás na právní otázku, kterou mi poslal římský král, aby mi byla přečtena, ve věci, která se odehrála v jeho říši. Malý chlapec a dívka žili na jednom dvoře a měli se rádi. Chlapec řekl dívce: ‚Pojď, učiníme přísežnou dohodu. Buď se s tebou v budoucnu zasnoubím, nebo pokud ne, smíš se zasnoubit s jiným jen s mým svolením.‘ A ona mu to odpřísáhla. Po nějakém čase se ta dívka zasnoubila s jiným mladíkem. Když k ní ten mladík přišel, řekla mu: ‚Nevyslyším tě, dokud nezajdu za někým, od koho musím získat svolení, neboť tak jsem přísahala.‘ Co učinila? Šla za oním chlapcem a řekla mu: ‚Zde přijmi zlatou a stříbrnou nádobu a nech mě mému manželovi, se kterým jsem se zasnoubila.‘ Řekl jí: ‚Dostála jsi své přísaze. Jsi volná a budiž dovolena svému muži. Nic si od tebe nevezmu. Jdi a raduj se ze svého podílu.‘ Když se [dívka a její ženich] vraceli, objevil se jeden starý lupič, přepadl je, vzal dívku i všechno stříbro a zlato, které měli, i všechny šperky a dívku chtěl znásilnit. Dívka začala křičet, že se za starce raději

³² Orig. *ķiduš*.

³³ Během svátku je nevhodné být v blízkosti peněz nebo hovořit o obchodních záležitostech.

provdá, a řekla mu: „Můj pane, prosím tě, abys mi neublížoval, dokud ti něco neřeknu.“ A vyprávěla mu vše, co se jí přihodilo od začátku až do konce. Když to stařec slyšel, hnulo se v něm svědomí a pomyslel si: „Když se onen muž, ještě mladý, dokázal ovládnout a nedotkl se jí, tím spíše já, který jsem už starý a skoro v hrobě.“ Zavolal na jejího muže, vrátil mu jeho snoubenku se všemi cennostmi a nechal je odejít ve zdraví domů. Nyní se římský král nechá ptát, abych mu sdělil, kdo z nich je hoden úcty.“ Jeden z nich si vzal slovo a řekl: „Velebil bych dívku, protože dodržela svou přísahu.“ Vzal si slovo druhý a řekl: „Velebil bych mladíka, který ovládl svou touhu a nedotkl se jí.“ Pak si vzal slovo třetí a řekl: „Velebil bych toho starého lupiče, protože vrátil veškeré cennosti a nechtěl jí ublížit. Navíc, pokud vrátil tu dívku, která dodržela svou přísahu, proč vlastně vracel ještě i ty cennosti?“

Král Šalomoun, mír s ním, se okamžitě ujal slova a řekl: „Cože? Že měl snad poslechnout [106v] svou touhu po cennostech, které mu nikdy neřikaly pane? Vždyť [krádež] majetku je úplně to samé [jako krádež dívky].“ A král ihned přikázal, aby právě tohoto muže jali a podrobili výslechu. Přiznal se ke [krádeži] cenností a majitelům je vrátil.

14 Manžel posílá ženu k jinému, i když ví, že ten s ní chce spát

Příběh o jednom muži, který se jmenoval Akiva. Byl pohledný a velmi bohatý. Poslal určitému člověku nabídku k sňatku pro jeho dceru, avšak on mu ji nechtěl dát. Pak jí poslal nabídku jeden učenec Tóry a tomu ji dal. Boháč se o tom doslechl a zlobilo jej to. Z přílišné lásky pak na tři roky ulehl. Když viděl, že umírá, nechal pro ni poslat. Poslala mu odpověď: „Jsem snad nějaká děvka? Ani kdybych byla děvka jako Naama, sestra Tubal-kaina,³⁴

³⁴ Gn 4,22.

a můj muž byl tak chudý a ožebračený jako Šemaja a Avtalion, neposkvrnila bych své tělo s mužem, který není můj manžel.“ Když to onen boháč slyšel, v tichosti se propadl do své nemoci.

Po nějaké době byl onen učenec Tóry, manžel zmíněné ženy, uvězněn, protože dlužil deset dinárů, a byl držen v žaláři. Manželka za ním každý den chodila a živila jej prací svých rukou. Jednoho dne začalo pršet a ona nenašla žádnou práci. Šla za ním a řekla: „Co mám dělat?“ Řekl jí: „V Tóře je psáno: ‚Kdo udrží při životě jediný židovský život, jako by udržel při životě celý svět.‘“³⁵ Řekla mu: „Co mám ale dělat?“ Řekl jí: „Jdi k tomu boháči, třeba ti dá dost, abys mě mohla vyplatit.“ Řekla mu: „Což nevíš, že dával mně, mému otci a mé matce nabídky, že si mě vezme? Avšak Svátý, budiž požehnan, mě pro něj neurčil, takže kvůli mně byl upoután na lůžko a nechal za mnou poslat se svými necudnými návrhy, že by se mnou chtěl mluvit, setkat se se mnou a trávit se mnou čas. Vzkázala jsem mu, že se mě nedotkne nikdo jiný než můj manžel, pro nějž jsem čistá skrze Svátého, budiž požehnan. A ty mi nyní říkáš, že bych měla k němu jít? Když k němu půjdu, bude po mně chtít pouze to jediné!“

Rozervalo si oděv a odešla domů. Čekala tři dny a noci a během té doby se [k manželovi] nevrátila. Poté si řekla: „Půjdu za ním a zjistím, je-li živ, nebo mrtev.“ Hned šla za ním a zjistila, že je mezi životem a smrtí – nebyl ani živý, ani mrtvý. Řekl: „Bůh si přeje získat mou duši tvým přičiněním.“ Řekla mu: „Jak to?“ Řekl jí: „Řekl jsem ti přece: ‚Jdi k onomu boháči, třeba ti něco dá, abys mě mohla vyplatit.‘ Avšak ty jsi nechtěla a raději jsi dala všanc svou duši tím, že mě necháš zemřít, a pak si jej vezmeš.“ Řekla mu: „Běda a hanba ti, že víš, co po mně chce, a přesto mě k němu posíláš. Radši se tedy se mnou rozveď, ať jsem pro něj volná a není na mně hřích. Pak k němu půjdu a ty se dostaneš z vězení.“ Řekl: „Všechny tvé hříchy na mou hlavu a jdi za ním.“

³⁵ Podle bSanh 4b.

Hořekovala a válela se v prachu, plakala a řekla: „Ten člověk se mi vydal do rukou a říká mi: ‚Jdi, kurvi se, pak mě vyplatíš – já přikazuji.‘³⁶ Chová-li se skutečně tak, půjdu, budu se kurvit, znečistím své tělo a vyplatím ho. Ale snad i když k němu půjdu, Bůh učiní nějaký zázrak a zachrání mě před ním.“ Šla ihned domů, oblékla si šaty a vyšla³⁷ [107r] se slovy: „Hospodine, Bože Abrahama, Izáka a Jákoba, zachraň mě z jeho rukou, nechť mě neznečistí!“ Šla a zastavila se až u dveří toho muže. Vyšli jeho služebníci, spatřili ji a hned zase zašli a dali mu vědět. Řekli mu: „Žena toho a toho člověka stojí u tvých dveří.“ Řekl jim: „Jestli mluvíte pravdu, všem vám dám svobodu.“ Jedna služka vyšla ven, podívala se na ni, vrátila se a řekla mu: „Skutečně to je ona, kdo stojí u tvých dveří.“ Řekl jí: „Jestli mluvíš pravdu, budiž ti dána svoboda.“ Žena mezitím vstoupila dovnitř a předstoupila před něj. Řekl jí: „Proč přicházíš?“ Řekla mu: „Prosím o deset dinárů, abych mohla vyplatit svého manžela z vězení.“ Zavolal sluhu a řekl mu: „Dej mi měšec.“ A dal jí sto dinárů se slovy: „Učiníš, o co tě požádám?“ Řekla mu: „Což už tím, že jsem sem přišla, jsem se nevydala do tvých rukou – jak pták v dlani? Ale posečkej, než ti něco řeknu.“ Řekla mu: „Což jsem se nevyslovila jasně a neslyšel jsi snad, co jsem odpověděla, když jsi s tolika tužbami prosil? Proč chceš nyní ztratit svou odměnu v tomto světě i ve světě příštím? Snad nyní vykonáš tu věc, avšak nebudeš jí posléze litovat? Věz, že tento svět není nic. Měl by sis vzít poučení z příběhu Amnona a Tamar, Avšalomovy sestry, neboť je řečeno: *Pak ji však Amnón začal převelice nenávidět.*³⁸ Raději mě propust, nech mě jít a neposkvřňuj mě. Nechám tě získat podíl na tomto světě a život ve světě, který přijde.“ Když to onen boháč vyslechl, udělalo se

³⁶ Text je porušen, závěr věty chybí.

³⁷ MS: ומצאהּ, *in margine* varianta, která však nedává dobrý smysl a je částečně zakryta ve hřbetu: מ"א ובצאהּ? Z kontextu se nabízí možnost, že výraz označoval nějakou ozdabu: „oblékla si šaty a šperk“.

³⁸ 2 S 13,15.

mu lépe, posadil se na posteli a pak se dokonce zvedl a postavil se. Obě oči a obě ruce pozvedl k nebesům a řekl: „Pane světa, víš nejlépe, že jsem onemocněl kvůli této ženě. Ale nyní jsem ovládl svůj pud a nedotkl se jí pro tvé velké jméno!“ A řekl jí: „Jdi v míru, jsi volná! Vzpomeň mé zásluhy před Svátým, budiž požehnán, až nadejde den soudu.“ V ten okamžik vyšel hlas z nebes <...>.³⁹ A ona šla do vězení vyplatit svého manžela a vyprávěla mu vše, co se přihodilo. A manžel tomu věřil, ale ne úplně.

15 Vlk odnese syna učenci, ten ale ví, že obětí bude někdo jiný

Příběh o jednom zbožném člověku, který se modlil, když přišel vlk a odnesl mu syna. On však modlitbu nepřerušil. Když modlitbu dokončil, řekli jeho žáci: „Mistře, ty nedbáš, že přišel vlk a odnesl tvého syna?“ Řekl jim: „Nevyčítejte mi, že jsem o něj nedbal kvůli modlitbě.“ Ještě to nedořekl a už ten vlk přišel chlapce vrátit. Ptali se [chlapce]: „Co se s tebou dělo?“ Řekl jim: „Dali mě do jakési průrvy, když jsem zaslechl hlas z nebes, který shůry říkal: ‚Neposlal jsem tě pro tohoto [chlapce], ale pro toho a toho, syna toho a toho jsem tě poslal!‘“ Ještě to nedořekl a bylo slyšet nářek: „Toho a toho, syna toho a toho, odnesl vlk!“

16 Synova modlitba zbavuje otce posmrtných trestů

Příběh o rabim Akivovi. Procházel se po cestičce na hřbitově a potkal člověka, který nesl na hlavě tolik dříví, že by to neuneslo ani deset lidí, a běžel s ním jako kuň. [Rabi Akiva] mu přikázal, aby se zastavil, a řekl mu: „Proč děláš takovou těžkou práci? Jestli jsi sluha a nutí tě k tomu tvůj pán, vyplatím [107v] tě a propustím

³⁹ Část textu chybí.

na svobodu. Jestli jsi tak chudý, pojď a učiním, abys zbohatl.“ Odpověděl: „Prosím tě, nezdržuj mě, aby se na mě nerozzlobili ti, kdo jsou nade mnou ustanoveni.“ Řekl mu: „Synu, co to máš za povolání?“ Odpověděl: „Toto je můj trest každého dne. Posílají mě, abych sekal dříví, a pak mě na něm pálí.“ Zeptal se: „Jaké bylo tvé povolání na tomto světě?“ Řekl mu: „Byl jsem pokladníkem, vzhlížel jsem k bohatým a krušil chudé.“ Řekl mu: „Neslyšel jsi něco o tom, zda by ti něco mohlo pomoci?“ Odpověděl mu: „Prosím tě, nezdržuj mě, aby se na mě nezlobili, není mi totiž pomoci. Pouze jsem od nich slyšel, jak říkali: ‚Kdyby měl tenhle chudák syna, který by dokázal předčítat z Tóry, postavil se před pulník a přednesl *Žebnejte Hospodinu, neboť je požehnaný*,⁴⁰ že by mě hned propustili. Nezanechal jsem po sobě sice syna, ale moje žena byla těhotná a já ani nevím, jestli porodila chlapce nebo dívku. Avšak i kdyby byla porodila chlapce, kdo by ho vyučoval Tóre a postavil jej před obec, aby přednesl *Žebnejte* atd.?’“ Řekl mu: „Jak se jmenuješ?“ Odpověděl mu: „Akiva.“ – „A jak se jmenuje tvá žena?“ Odpověděl mu: „Šošan.“ – „A město, kde jsi žil?“ Řekl mu: „V Laodiceji.“ Rabi Akiva se ihned věci s vervou ujal, šel a začal se na něj vyptávat. Když tam přišel a zeptal se na něj, řekli mu: „Ať jsou jeho kosti rozemlety v Geheně!“ Zeptal se na jeho ženu a řekli: „Necht' je její jméno vymazáno!“⁴¹ Když se zeptal na jeho syna, řekli mu: „Je neobřezaný a ani nezachovává příkázání.“ Rabi Akiva se jej okamžitě ujal a začal se s ním učit, ale jemu to nešlo. Nakonec na sebe rabi Akiva uvalil čtyřicetidenní půst. Vyšel hlas z nebes a řekl: „Akivo, to se postíš kvůli takovéto věci?“ Řekl před Bohem: „Pane světa, což jsem ti jej nezaslíbil?“ Svatý, budiž požehnan, jej ihned vyslyšel a otevřel mysl onoho chlapce ke studiu Tóry, modlitbám *Šma* a *Šmone esre* i k požehnání nad jídlem. Postavili jej před obec a on přednesl *Žebnejte Hospodinu*,

⁴⁰ Viz komentář k příběhu č. 1.

⁴¹ Formulový výrok používaný při zmínce jména negativně vnímané zemřelé osoby, namísto slov „budiž jeho/její památka k požehnání“.

neboť je požehnaný a obec odpověděla *Požehnán buďž Hospodinu, neboť je požehnaný na věky věků*. Ihned byl z jeho otce sňat trest. Akiva pak řekl: „*Hospodine, tvé jméno je věčné, budeš připomínán ve všech pokoleních, Hospodine.*“⁴²

17 Popudlivý člověk a léčivá voda ze zázračné studně

Příběh o jednom člověku, jehož tělo bylo plné boláků. Jeho žena šla po skončení Šabatu načerpat vodu. Zdržela se tam hodinu nebo dvě a stal se jí zázrak: Byla to totiž Mirjamina studna a ona z ní naplnila svůj džber. Když se vrátila k manželovi, zlobil se na ni a řekl: „Kde jsi celou dobu byla?“ Jak se rozzlobila, džber spadl z ramene, voda se rozlila na zem a několik kapek vyšplácho i na jeho tělo. Všude, kam voda dopadla, se jeho tělo zhojilo. Na to platí, co řekli učenci: „Popudlivý člověk na sebe přivolá zase jen hněv.“⁴³ Proto se člověk musí ke své ženě chovat laskavě.

Mirjamina studna byla uschována v Tiberiánském jezeře. Vždy na konci Šabatu se vrací ke každému pramenu a ke každé studni. Kdokoli je nemocen a ví, kde se Mirjamina studna [právě] nachází, a napije se z její vody – okamžitě se celé jeho tělo uzdraví, i kdyby bylo plné boláků.

Naši učenci řekli: „Člověk nikdy nemá být u stolu nedůtklivý.“⁴⁴

18 Manželka Hilela Staršího zachraňuje svatební hostinu

Příběh o Hilelovi Starším, jenž uspořádal hostinu pro určitého člověka. Přišel tam nějaký muž, postavil se ke vchodu jeho domu a řekl jim: „Chtěl bych se dnes oženit, ale nemám ani groš.“ Co

⁴² Ž 135,13. Srov. Ex 3,15; a Raši *ad loc.*

⁴³ Srov. Jehuda he-Ḥasid (attr.), *Sefer ḥasidim* (ed. Boloña), č. 145.

⁴⁴ *Kala rabati* 9:3.

učinila manželka Hilela [108r] Staršího? Vzala vše, co měla připraveno na hostinu, a dala mu to. Pak šla a zadělala nové těsto a dala znovu dusit maso a předložila to svým hostům. Hilel Starší jí řekl: „Proč jsi nás nechala tak dlouho čekat?“ A ona mu vyprávěla, co se přihodilo. Řekl jí: „Samozřejmě jsem tě od počátku z ničeho nepodezíral, protože vše, co děláš, činíš vždy s nejzbožnějšími úmysly!“

19 Nečiň dobro zlému a nedođeš úhony!

Příběh o jednom Nežidovi, který se přistěhoval do země Izraele a dokázal rozumět hlasu ptáků. Slyšel hovor vran, které spolu bojovaly, jedna druhou napadla a snažily se jedna druhou zabít. Pak přišla ještě jedna, a když nalezla tu mrtvou, šla a přinesla v zobáku nějakou rostlinu, položila ji na ni, a tak ji oživila. Onen Nežid ihned šel, rostlinu vzal a řekl: „Půjdu a budu oživovat mrtvé v zemi Izraele.“ Jak šel po cestě, nalezl lva a oživil ho, avšak lev jej sežral, aby se potvrdilo, co řekl Ben Sira: „Nečiň dobro zlému a nedođeš úhony!“⁴⁵

20 Hospodin neopouští pijáky vína

Příběh o jednom starci, který měl tři syny a byl nesmírně bohatý. Avšak pro nezřízenou lásku k vínu utrácel svůj majetek právě za víno a další nápoje, protože nemohl v noci spát, pokud nebyl opilý. Když synové viděli, jak rozhazuje majetek, řekli si: „Bude lepší, když budeme otci zajišťovat pití každý ze svého vždy na určitou noc. Až otec zemře, rozdělíme si jeho majetek.“ Zavázali se tedy, že tak budou činit, a živilo svého otce, každý jak se podle jeho možností slušelo. Jedné noci byl [otec] hostem

⁴⁵ Podle *Tanḥuma*, Ḥuḳat 1.

u nejmladšího syna, jedl a pil, ale nenapil se dost. Vstali od stolu a šli spát, ale na jeho oči spánek nesestoupil. Zavolal na syna a řekl mu: „Nemohu spát, protože jsem toho nevpil dost. Jdi a přines mi tolik vína, abych mohl usnout.“ [Syn] šel a dal do zástavy svou vlastní věc a pořídil vína po libosti, aby otce uctil. Když mu dal napít, otec usnul. Takto uctivě se k němu chovali, jak jen mohli, po mnoho let. Nakonec se jim však otec zprotivil,⁴⁶ protože je nesmírně trápil i svým stářím. Řekli si: „Co s otcem uděláme? Vždyť propije všechn náš majetek!“ Uradili se tedy jednomyslně a řekli: „Napojíme ho této noci vínem více, než snese – opijeme ho. Pak ho zavedeme do jeskyně a uložíme ho mezi mrtvé. Jestli zemře, budiž. Jestli přežije, také dobře. Jak dlouho bude ještě rozhazovat náš majetek za víno?“ A učinili tak. Nakrmili jej a napojili, opili a zavedli do jeskyně, kde jej položili mezi mrtvé. Brzy zrána přišla karavana obchodníků s vínem. Tito obchodníci převáželi víno v nádobách. Když chtěli vstoupit do země, narazili na tlupy králových žoldněřů, kteří táhli do války. Utekli před nimi a ukryli náklad do jeskyně, ve které stařec ležel. Když se probudil, našel okolo sebe měchy plné vína. Současně mu ale došlo, co mu synové provedli. Otevřel jeden měch a začal pít. Tu přicházejí synové, aby zjistili, co s ním je. Nalezli otce [108v] s měchem vína v ruce, jak sedí, pije a prozpěvuje si. Řekli si: „Běda nám! Svatý, budiž požehnán, jej neopustil mezi mrtvými a my jej opustili mezi živými!“ Odvedli jej domů a nadále jej živili, aby naplnili, co bylo řečeno: [*Hospodin*] své věrné neopouští.⁴⁷

21 Rabi Šmuel he-Chasid zachrání lva a spřátelí se s ním

Příběh o rabim Šmuelu he-Chasidovi, prorokovi a mudrcovi. Cestoval lodí a zaslechl lví řev. Řekl loďmistřovi: „Co nejrychleji

⁴⁶ Podle Gn 27,46.

⁴⁷ Ž 37,28.